

ΤΕΥΧΟΣ ΑΝΔΡΑΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

12 ΜΑΪΟΥ 2013 / ΤΕΥΧΟΣ 519

ΔΛ ΠΑΤΣΙΝΟ
**«ΔΕΝ ΗΡΘΕ ΑΚΟΜΑ Η ΩΡΑ
ΝΑ ΚΑΝΩ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟ»**
ΤΡΙΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΤΟΝ
«ΣΗΜΑΔΕΜΕΝΟ», Ο 73ΧΡΟΝΟΣ
ΣΤΑΡ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΙ ΩΣ...
ΝΟΜΟΤΑΓΗΣ ΓΚΑΝΓΚΣΤΕΡ
ΣΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΘΘΟΝΗ

**ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΙΔΙΟΦΥΪΑ
ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΝΟΤΟΥ**
Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΟΣ
ΑΛΒΑΡΟ ΣΙΖΑ
ΓΙΟΡΤΑΖΕΙ 60 ΧΡΟΝΙΑ
«ΦΙΛΟΣΟΦΗΜΕΝΩΝ»
ΚΑΤΑΣΚΕΥΩΝ

ΔΡ ΣΩΤΗΡΗΣ ΒΑΧΑΒΙΩΛΟΣ

Από τον Μυστρά στη Wall Street

Η ιστορία επιτυχίας ενός αυτοδημιούργητου γιου κρεοπώλη, που εφνήρε νέες τεχνολογίες για την ασφάλεια πυρηνικών εργοστασίων και διυλιστηρίων και δημιούργησε μια εταιρεία-κολοσσό.

ΔΡ ΣΩΤΗΡΗΣ ΒΑΧΑΒΙΩΛΟΣ «Βαθιά στην καρδιά μου, είμαι μηχανικός»

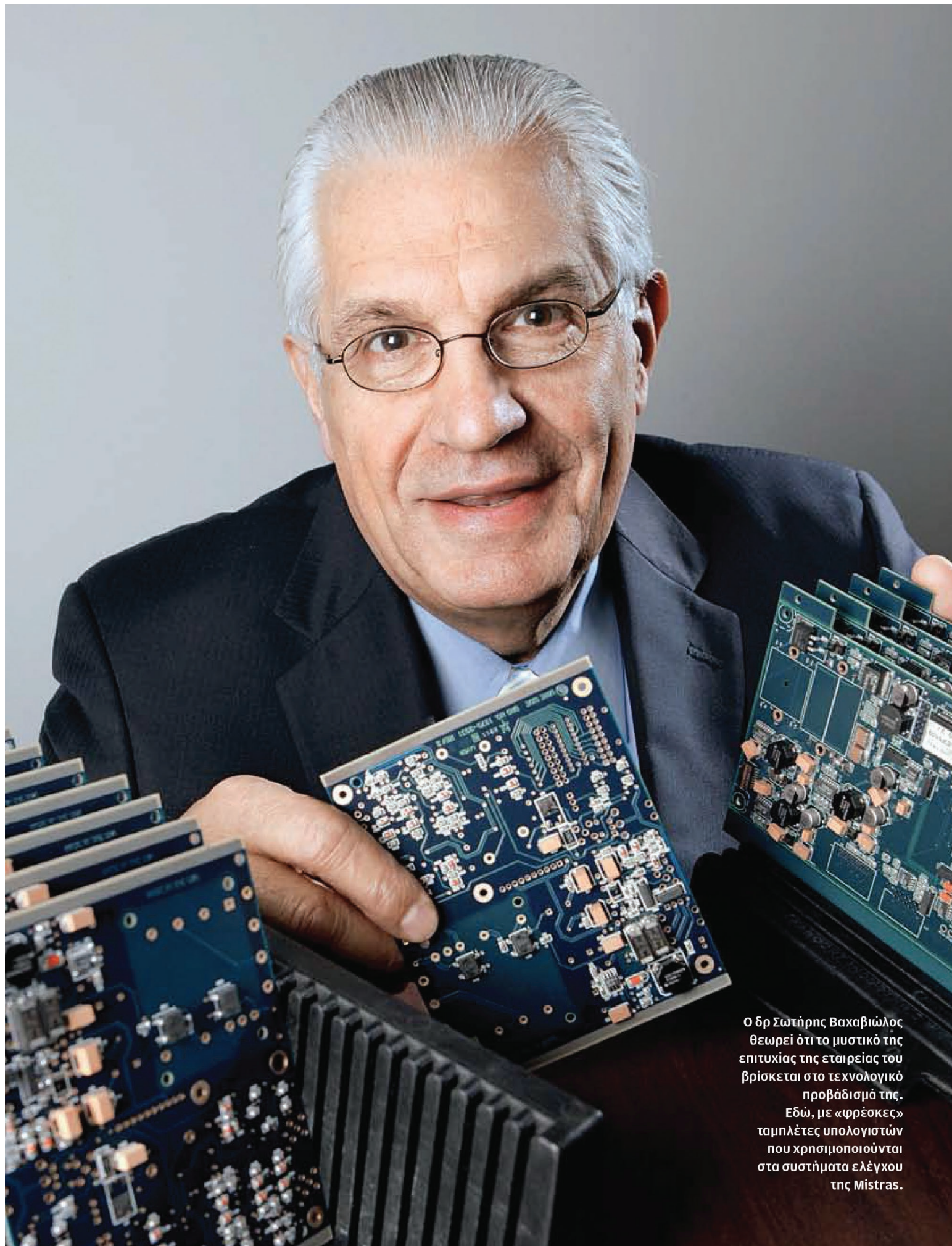
Η εκπληκτική ιστορία επιτυχίας ενός γιου κρεοπώλη από τον Μυστρά, που ανέπτυξε πρωτοποριακή τεχνολογία για την ασφάλεια υποδομών και μηχανών, δημιούργησε και έβαλε στη Wall Street μια εταιρεία-κολοσσό και δεν ξέχασε ούτε στιγμή την πατρίδα. **ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟΥ ΤΣΙΡΟΥ**

Ως γνήσιος μηχανικός, που από παιδί καταπιανόταν με το πώς δουλεύουν τα πράγματα, ο δρ Σωτήρης Βαχαβιώλος μετατρέπει την ξενάγησή μας στο οικογενειακό κτήμα στον Μυστρά σε σεμινάριο: πώς ανάβει ο ξυλόφουρνος, πώς κεντρώνεται η αγριελιά με Καλαμών, πώς δένονται τα κλαδιά του αμπελώνα. Τέτοιες στιγμές ξαναγίνεται... χωριτόπαιδο ο πρωτοπόρος της τεχνολογίας, που βρήκε νέους τρόπους ελέγχου και πρόγνωσης ζημιών σε νευραλγικές υποδομές. Με ερευνητική θητεία στα εργαστήρια AT&T Bell Labs και 15 πατέντες στο όνομά του, με μάστερ και διδακτορικό από το Columbia, ο κ. Βαχαβιώλος είναι ιδρυτής, πρόεδρος και CEO της εισηγμένης στη Wall Street εταιρείας Mistras Group, που κατέχει το 85% της παγκόσμιας αγοράς Ακου-

στικής Εκπομπής ως μεθόδου Μη Καταστροφικού Ελέγχου σε ό,τι ανθρώπινο κατασκεύασμα μπορεί να φανταστεί κανείς, από γέφυρες μέχρι πυρηνικά εργοστάσια και από διυλιστήρια μέχρι αεροπλάνα. Κι όμως... «Εγώ και ο παππούς είμαστε village boys», λέει ο 14χρονος Αλέξανδρος, το ένα από τα πέντε εγγόνια του, που τσακώνεται με τη μάνα του γιατί δεν θέλει διακοπές στη θάλασσα παρά μόνο εδώ, στο κτήμα.

Δεν έχει κι άδικο. Παράδεισος είναι - αλλά όχι με την έννοια της κλιδής. Στάβλος ήταν το κεντρικό οίκημα και ό,τι άλλο φτιάχτηκε, με την επίβλεψη και το μεράκι της μεγάλης κόρης Αθανασίας-Τίας, είναι παραδοσιακό, σχεδόν «κρυμμένο» στο τοπίο, κάτω απ' το Κάστρο του Μυστρά και τη Μονή της Παντάνασσας. Ένας παράδεισος γαλήνης, καρποφορίας. Με 5.800 ελιές που

Ο δρ Σωτήρης Βαχαβιώλος θεωρεί ότι το μυστικό της επιτυχίας της εταιρείας του βρίσκεται στο τεχνολογικό προβάδισμά της. Εδώ, με «φρέσκες» ταμπλέτες υπολογιστών που χρησιμοποιούνται στα συστήματα ελέγχου της Mistras.

βγάζουν κάθε χρόνο 10 - 15 τόνους εξαιρετικό λάδι, το οποίο σε περίπου ένα μήνα θα βγει στη διεθνή αγορά με την επωνυμία «Misitra» - έτσι το ήθελε η Τία, η οποία ζει την αγροτική ζωή όσο δεν διευθύνει τη θυγατρική του ομίλου στην Αθήνα, με δραστηριότητες στην Ελλάδα, τα Βαλκάνια και στις χώρες της Μέσης Ανατολής και της πρώην Σοβ. Ενωσης. «Εγώ ρίχνω την ιδέα, εκείνη αναλαμβάνει όλα τα άλλα», λέει με καμάρι ο πατέρας για την πρωτοκόπη του.

Σαν τις ρίζες της ελιάς

Μία από τις εντυπωσιακότερες ιστορίες επιτυχίας Έλληνα στην Αμερική, τη δική του, ήρθαμε να μας αφηγηθεί την πιο... ακατάλληλη μέρα του χρό-

νου, Μεγάλο Σάββατο, εν μέσω ετοιμασιών για το πασχαλινό γλέντι. Στο ευρύκοινό το όνομά του ακούστηκε όταν ο Αντώνης Σαμαράς -τους συνδέουν 37 χρόνια φιλίας- τον έπεισε να οργανώσει τη Νομαρχιακή της Ν.Δ. στις ΗΠΑ (εξελέγη παμπηφει) και έπειτα να μπει σε τιμητική θέση του ψηφοδέλιου στις εκλογές του '12. «Ένας κροίσος, μάστερ των υποδομών στο Επικρατείας», γράφτηκε τότε. Δραστήριος παράγοντας της Ομογένειας, Αρχών του Οικουμενικού Πατριαρχείου, βραβευμένος από το Ελληνο-Αμερικανικό Ινστιτούτο με το Hellenic Heritage Achievement Award, πατριώτης που πονά για την Ελλάδα, είχε να πει πολλά, για όλα.

Μα πρώτα απ' όλα για τον τόπο του, τον Μυστρά. «Εδώ είναι οι ρίζες μου. Τη βλέπεις την ελιά; Θέλει λίπασμα, φροντίδα. Όσο πιο βαθιές οι ρίζες, τόσο θα φουντώσει. Έτσι κι εμείς. Αυτή την επαφή θέλω να περάσω στα εγγόνια μου. Αυτή με συγκινεί καθώς βλέπω φίλους παιδικούς να γυρνάνε στο χωριό με τα δικά τους εγγόνια».

Μία σοκολάτα στα δέκα

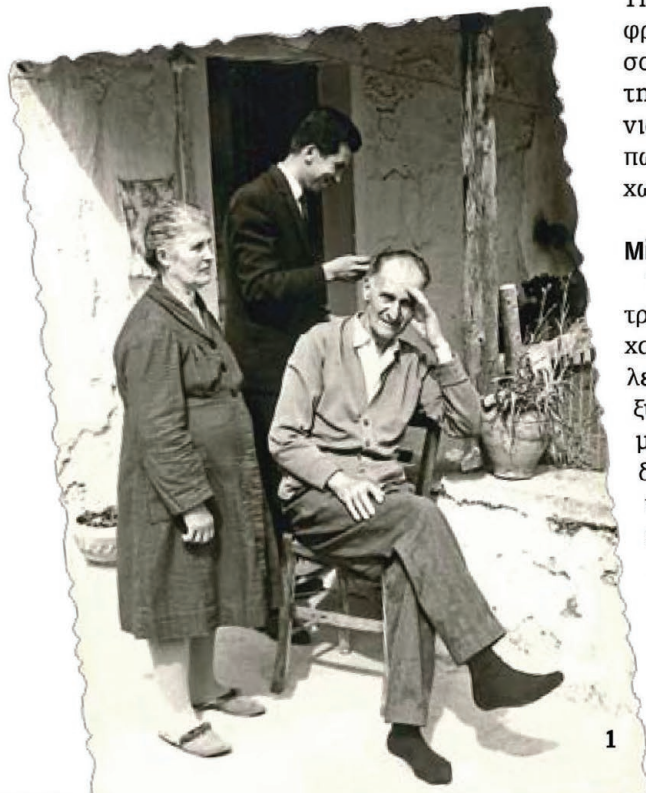
Το 1946 γεννήθηκε, μεσαίο από τα τρία παιδιά του κρεοπωλή Ιωάννη Βαχαβιώλου και της Αθανασίας. Δύσκολες εποχές. Με στερήσεις. «Είχα φάει ξύλο απ' τη μάνα μου επειδή πήρα ψωμί και τυρί και βγήκα έξω να το φάω - δεν ήταν σωστό να με βλέπουν άλλοι που πεινούσαν. Δυο πράγματα αν σικάθηκα στη ζωή μου ήταν το american cheese της επισιτιστικής βοήθειας και το γάλα σκόνη που μας βράζανε - όλο κόλπα σκαρφιζόμουν να το χύνω». Κι όμως, τότε έμαθε τη σημασία της αλληλεγγύης. «Δεν υπήρχε περίπτωση να σου λείψει

κάτι και να μη χτυπήσεις την πόρτα του γείτονα. Μία σοκολάτα είχαμε και τη μοιραζόμασταν δέκα παιδιά. Κάθε Πάσχα, ο πατέρας μου και ο παπάς, φίλοι αδελφικοί, κόβανε μερίδες τα αρνιά και με έστελναν να τα μοιράζω πόρτα-πόρτα. Αυτό έγινε βασική φιλοσοφία μου. Αν δεν είσαι team player, δεν μπορείς να πετύχεις».

Δουλειά, μελέτη, πειθαρχία ήταν τα θεμέλια της ανατροφής του. «Ως γυναίκα χωρίς μόρφωση, η μάνα μου είχε ως πρώτο μέλημα να προκόψουμε εμείς. Φαρμακώθηκε όταν παντρεύτηκα στα 23 μου, προτού καν πάρω το πρώτο μου πτυχίο, γιατί φοβήθηκε ότι θα παρατούσα τις σπουδές. Ήμουν και τυχερός όμως. Απ' το Δημοτικό είχα δάσκαλο τον θείο Ντίνο, δεύτερο ξάδερφο του πατέρα μου, που με έκανε να αγαπήσω τα Μαθηματικά. Πολλά παιδιά που διακριθήκαμε σ' αυτόν το χρωστούσαμε».

Με τις σκανταλιές, πάλι, ήταν αμείλικτος ο θείος Ντίνος. «Μια μέρα με μάλωσε τόσο που δεν άντεξα, πήγα στη μάνα μου και της είπα ότι θέλω να πεθάνει, να μην τον ξαναδώ. Και μου 'ριξε προκαταβολικά μια αναστροφή εκείνη, σίγουρη ότι είχα κάνει παλιανθρωπία! Ξέρεις γιατί; Στήναμε κάμω δραχμούλες όρθιες, σημαδεύαμε με την μπιλια και όποιος πετύχαινε τσέπωνε το νόμισμα. Κι εμένα, ως συνήθως, με θεωρούσαν αρχηγό σε κάτι τέτοια».

Άλλες εποχές... και αλλιώς αντιλαμβάνονταν οι εκπαιδευτικοί το λειτουργήμά τους. «Εμείς δεν χρειαστήκαμε φροντιστήρια. Αν υστερούσες σε μάθημα, πήγαινες το απόγευμα και η πόρτα του δασκάλου ήταν ανοικτή. Έτσι όμως προχωρήσαμε. Αργότερα

1

2

3

Οικογενειακό άλμπουμ

1. Αθανασία και Ιωάννης Βαχαβιώλος - οι γονείς που «έπλασαν» το χαρακτήρα του νεαρού μηχανικού.

2. Διμοιρίτης στην παρέλαση της 25ης Μαρτίου, δύο χρόνια πριν φύγει στην Αμερική.

3. Με την αδερφή του Βούλα το 1966, άρτι αφιχθείς στο Νιου Τζέρσεϊ - διακρίνεται το πρώτο του αυτοκίνητο, ένα Impala.

Ερασιτέχνης αμπελουργός. Μεγάλο Σάββατο 2013, στο κτήμα στον Μυστρά, που παράγει 1.000 φιάλες κρασιού το χρόνο.

στην Αμερική, ό,τι μας μάθαιναν στη Φυσική και την Παραστατική Γεωμετρία ήδη το ήξερα».

Το άλλο σχολείο του Σωτήρη Βαχαβιώλου ήταν το κασάπικο. «Ποτέ δεν είδα άνθρωπο να πεθαίνει από σκληρή δουλειά», του έλεγε ο κυρ Γιάννης όταν ο μικρός δυσανασχετούσε καθώς ερχόταν Πάσχα και είχαν να σφάξουν έως και 200 αρνιά. «Γιατί, ρε πατέρα;» τον ρωτούσα. «Δεν ξέρεις τι θα γίνει αύριο», απαντούσε. Και είχε δίκιο. Τα πρώτα χρόνια στην Αμερική, δούλεψα κασάπης και έβγαλα πολύ καλά χρήματα. Ήταν, βλέπεις, μια δουλειά που δεν την κάνει ο καθένας».

Στα εργαστήρια των Νομπέλ

Τα χρόνια πέρασαν, ο τόπος άρχισε να μοιάζει μικρός, το όνειρο μιας καλύτερης ζωής οδήγησε στα ξένα. Ήταν και θέμα νοοτροπίας. «Τον έχουμε οι Λάκωνες τον εγωισμό, την επιθυμία να καταφέρουμε το κάτι παραπάνω και να γυρίσουμε με το κεφάλι ψηλά». Ο Σωτήρης, που από πιστοποιημένες πειραματιζόταν με τα ηλεκτρονικά, έβαλε πλώρη το 1966 για Νιου Τζέρσεϊ, όπου ήδη ζούσε η αδερφή του, η Βούλα, παντρεμένη με Έλληνα ιερέα, για να σπουδάσει με υποτροφία ηλεκτρολόγος μηχανικός

στο Πανεπιστήμιο Fairleigh - Dickinson. Λίγο το καταπράσινο Garden State, λίγο οι δεσμοί ελληνικής κοινότητας, όπου γρήγορα ένιωσε οικεία, τον βοήθησαν να κάνει φίλους, να προσαρμοστεί. Επαιξε ρόλο και η Εκκλησία, επίκεντρο της κοινωνικής ζωής για τους ξενιτεμένους. Εκεί γνώρισε την Ασπασία, κόρη γουνέμπορου από την Κλεισούρα Καστοριάς, που ορφάνεψε μικρός και απ' τα 16 ανέλαβε την οικογενειακή επιχείρηση. Παντρεύτηκαν πριν καν πάρει το πρώτο του πτυχίο.

Ο Βαχαβιώλος λέει ότι, αν θες να πας στα τοπ πανεπιστήμια στην Αμερική, αυτά που ανοίγουν πόρτες σε μια άκρως ανταγωνιστική αλλά και αξιολογική κοινωνία, πρέπει να είσαι είτε άριστος είτε... του Ροκφέλερ ο γιος. Εκείνος ήταν άριστος. Ο πρώτος. Και τότε «μητέρα της τεχνολογίας» στην Αμερική, η AT&T, τον υποδέχτηκε με πλήρη υπο-

τροφία για να εργαστεί ως ερευνητής στα περίφημα Bell Laboratories και να συνεχίσει τις σπουδές του στο Πανεπιστήμιο Columbia, με μάστερ Μηχανικού (1972), διδακτορικό (1976) και ενδιάμεσως μάστερ Φιλοσοφίας (1975).

Το πώς εξελίχθηκε στη «Ma Bell», όπως την αποκαλούσαν καϊδευτικά, είναι κλασικό παράδειγμα ταλέντου που βρίσκει το ιδανικό περιβάλλον για να ανθήσει. Εκεί είχαν μεγαλοουργήσει νομπελίστες, όπως οι Σόκλεϊ, Μπράτεν, Μπαρντίν που εφηύραν το τρανζίστορ, εκεί είχαν εκκολληθεί κοντά στις 40.000 εφευρέσεις που άλλαξαν τον κόσμο. Ως δημόσιο μονοπώλιο στις τηλεπικοινωνίες, η παλιά AT&T εφάρμοζε ένα μοντέλο έρευνας που έγινε ατμομηχανή της ανάπτυξης της υπερδύναμης τον 20ο αιώνα. Κάθε εργαστήριο ήταν και ένα «χωριό» καινοτομίας με δικό του supervisor και κορυφαίους ερευνητές, που ενδιαφέρονταν όχι για

«Εμείς δεν χρειαστήκαμε φροντιστήρια. Αν υστερούσες σε μάθημα, πήγαινες το απόγευμα και η πόρτα του δασκάλου ήταν ανοιχτή. Στην Αμερική, ό,τι μας μάθαιναν στη Φυσική και την Παραστατική Γεωμετρία ήδη το ήξερα.»

Παραλαμβάνοντας το Hellenic Heritage Achievement Award, σημαντική διάκριση των Ελλήνων της Διασποράς. Επάνω, το αρχηγείο της εταιρείας, στο Princeton Junction του New Jersey.

τον πλουτισμό, αλλά για τη γνώση.

Εκεί, ο Βαχαβιώλος ευτύχησε να έχει καθηγητή και μέντορα τον Ουόρεν Π. Μείσον, πρωτοπόρο της Φυσικής Ακουστικής, που είχε αναπτύξει τη θεωρία ότι η «κόπωση» της ύλης παράγει υπέρηχους που προμηνύουν τη θραύση. Τότε δεν υπήρχε εξοπλισμός αρκετά ευαίσθητος για να «συλλάβει» αυτά τα σήματα. Και ο δαιμόνιος Έλληνας βάλθηκε να να δημιουργήσει, ουσιαστικά, έναν νέο κλάδο.

«Για να γίνω υπουργός, πρέπει να φέρω τους δικούς μου ανθρώπους. Να μπορώ να παίρνω ρίσκα, να κάνω και λάθη. Δεν με ενδιαφέρει το σκορ 4-0 εμένα, προτιμώ το 15-6.»

τοδότες τους venture capitalists Μίλτον Πάπας και Φρεντ Αντλερ και κεφάλαιο 1,5 εκατ. δολάρια. Η δουλειά άρχισε να μεγαλώνει - και ο ανταγωνισμός επίσης. Τη δεκαετία του '80 δραστηριοποιούνταν στον κλάδο 48 εταιρείες (!) τις οποίες ο Βαχαβιώλος άρχισε να «κτυπά» μία προς μία, με την αυτοπεποίθηση του τεχνολογικού του προβαδίσματος («πάντα φροντίζω να είμαι δύο-τρία χρόνια μπροστά από τους άλλους») και τη νοοτροπία... killer στις εξαγορές. «Στις μπιζνες δεν παίζω παιχνίδια. Τα πάντα στη ζωή είναι «αναλογικά» - η θερμοκρασία δεν πηγαίνει από το μηδέν στους 25. Τις πωλήσεις ή τις κερδίζεις ή τις χάνεις. Είναι digital. Μηδέν ή ένα - δεν υπάρχει λίγο. Πρέπει να είσαι επιθετικός».

Το 2009 η Mistras μπήκε στη Wall Street, έχοντας επιτύχει ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 20 - 30% τον οποίο διατηρεί. Ο προβλεπόμενος τζίρος της για φέτος ξεπερνά τα 530 εκατομμύρια δολάρια. Εκεί 4.250 εργαζομένους ανά τον κόσμο, 90 παραρτήματα από την Ιαπωνία μέχρι τη Βραζιλία και από την Ινδία μέχρι τον Καναδά, έχει πελάτες-κολοσσούς: BP, Total, Chevron, Airbus, Boeing, General Electric Engines, Snecma - ο κατάλογος είναι ατελείωτος. Εξί στα δέκα διυλιστήρια στην Αμερική χρησιμοποιούν το λογισμικό της. Προσφέρει «λύσεις προστασίας υποδομών» σε δεκάδες πυρηνικά εργοστάσια από τις ΗΠΑ ως το Πακιστάν. «Αφουγκράζεται» την κατάσταση γεφυρών στις δύο πλευρές του Ατλαντικού, από την Bay Bridge του Σαν Φρανσίσκο, ως τη Severn Bridge, μεταξύ Αγγλίας και Ουαλίας. Αναπτύσσει μαθηματικά μοντέλα που προβλέπουν πότε μια αδιόρατη υποψία θραύσης μπορεί να εξελιχθεί σε σοβαρό συμβάν, ώστε οι Αρχές να λαμβάνουν τα μέτρα τους. Αυτό συνέβη ένα χρόνο πριν από τους Ολυμπιακούς του Λονδίνου στη γέφυρα Hammersmith, που έκλεισε για επείγουσες επισκευές. Δυστυχώς δεν συνέβη στην περίπτωση της γέφυρας I-95 της Μινεσότα ή στο Τέρμιναλ στο «Σαρλ ντε Γκολ», όπου οι προειδοποιήσεις δεν ελήφθησαν υπόψη με αποτελέσματα τραγικά. Πάντα η ανθρώπινη ολιγωρία είναι ένας παράγοντας που κανένα στατιστικό μοντέλο ανάλυσης δεν μπορεί να προβλέψει.

Μέσα σε μια δεκαετία έφτασε να είναι επικεφαλής τμήματος, έχοντας από κάτω του 60 διδακτορικούς ερευνητές και να αναπτύξει 15 πατέντες πάνω στην επεξεργασία σημάτων και στις εφαρμογές προληπτικής συντήρησης υποδομών.

Με λόγια απλά, είναι σαν ένας «γιατρός» κατασκευών, που με υπέρηχους, ακτινογραφίες και νευρωνικά δίκτυα διαγιγνώσκει ανησυχώσιμες αποκολλήσεις και υποδεικνύει την έγκαιρη «θεραπεία» τους, προτού συμβεί ένα γεγονός που θα στοιχίσει ανθρώπινες ζωές και πολλά εκατομμύρια. Ο επιστημονικός ενθουσιασμός του βρήκε διέξοδο σε δεκάδες συγγράμματα, αλλά αυτό δεν ήταν αρκετό. Ο επιχειρηματίας μέσα του άρχισε να ξυπνά. Έτσι, ζήτησε και πήρε δικαιώματα των εφευρέσεών του. «Ήταν η φιλοσοφία της παλιάς AT&T να ανοίγει το δρόμο για νέες εταιρείες, γι' αυτό η κυβέρνηση δεν την «έσπαζε» σε κομμάτια. Δεν ξέρω αν σήμερα θα γινόταν κάτι τέτοιο».

«Killer» στον ανταγωνισμό

Το 1978, ο Βαχαβιώλος ίδρυσε τη Physical Acoustics Corporation, πρόδρομο του ομίλου Mistras, με χρημα-

Ελληνας στην ψυχή, Αμερικανός σε νοοτροπία

Κάποιες άλλες γέφυρες, προσωπικές, δεν ραγίζουν με τίποτα. Όπως αυτή του Βαχαβιώλου με την Ελλάδα. «Και ως με πληγώνει να διαβάζω στην πρώτη σελίδα της Wall Street Journal ότι πεινάμε και κλέβουμε την εφορία, εμείς, που από συγκυρία δεν εκλέξαμε πρόεδρο στην Αμερική, πρώτα τον Δουκάκη και μετά τον Τσόγκα, και πάντα μας θαύμαζαν». Ο πατριωτισμός του είναι συγκινητικός. Πατριωτισμός όμως μακριά από εμπάθειες και ακρότητες. Ακόμη και στο χωριό τον λένε «πυροσβέστη»: στο ετήσιο μνημόσυνο για θύματα ανταρτών του Εμφυλίου οξύνονταν τα πνεύματα κι εκείνος ανέκαθεν προσπαθούσε να συμβιβάσει, κατά το αμερικανικό σκεπτικό, ότι «με τα μέτρα του χθες δεν μπορείς να εξηγήσεις το σήμερα».

«Διψά» να διαβάσει καλές ειδήσεις για την Ελλάδα - από τους τελευταίους «χρησμούς» του IMF μέχρι τις επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων από επιχειρήσεις όπως τα Ελληνικά Πετρέλαια και η ΦΑΓΕ. Με συγκίνηση μιλάει και για την πιο μικρή προσπάθεια που γίνεται στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού - από το μουσικό σύνολο «Μικρόκοσμος» του καθηγητή μηχανικού Γρηγόρη Μανινάκη, που μαθαίνει ρεμπέτικα σε παιδιά 13-16 ετών, μέχρι το νέο νηπιαγωγείο για Ελληνόπουλα δεύτερης και τρίτης γενιάς, όπου τετράχρονα παιδάκια αποκτούν επαφή με την προγονική γλώσσα. Παίρνει θάρρος βλέποντας τις Κυριακές να γεμίζει η εκκλησία στην πόλη του, το Τρέντον, και πάνω από 120 παιδιά να παρακολουθούν το Κατηχητικό.

Δεν είναι εύκολη η ζωή εκεί, μου λέ-

ει. Στις 7 θα πάει στο γραφείο, στις 7 το βράδυ θα γυρίσει, θα έχει μαγειρέψει η Ασπασία φαγητό, λίγη κουβεντούλα, λίγη τηλεόραση και ύπνος. Μία ώρα με το τρένο είναι η Νέα Υόρκη για καμιά παράσταση, αλλά πόσες παραστάσεις να δεις; Γι' αυτό και πιστεύει ακράδαντα ότι νέοι άνθρωποι που διαπρέπουν επαγγελματικά εκεί, αν έβρισκαν στην πατρίδα ένα περιβάλλον αξιοκρατίας και ευκαιριών, δεν θα το σκέφτονταν στιγμή να επιστρέψουν. Από την άλλη... «Δεν είμαι εγώ που θα αποτρέψω ένα παιδί με σπουδαίο μυαλό από το να φύγει για να προοδεύσει, από τη στιγμή

που σίσιες να κατάσχονται, τεράστια πρόστιμα να καταβάλλονται. Εδώ έχεις δει κανέναν; Το ακούω συνέχεια, ακόμη και από μορφωμένα παιδιά: τότε θα πάνε φυλακή αυτοί που έχουν κλέψει και τότε θα γυρίσουν πίσω τα κλεμμένα. Σαν τους Ρωμαίους, οι Έλληνες θέλουν «θυσίες» - το καταλαβαίνω. Με ατιμωρησία δεν θα προχωρήσουμε».

Και τι άλλο μας κρατάει πίσω; «Δεν γίνεται να αλλάξει κάθε τόσο ο φόρος που ο επιχειρηματίας πρέπει να πληρώσει και τελικά όσοι μπορούν να φοροδιαφεύγουν. Στην Αμερική, αν γίνονταν αυτά, θα είχες το IRS και το FBI στην πόρτα το

«Περισσότερο από τις πατέντες και τις βραβεύσεις, είμαι υπερήφανος για τις 4.200 θέσεις εργασίας που δημιούργησα.»

που δεν υπάρχει πρόοδος στην Ελλάδα. Γι' αυτό έφυγα κάποτε κι εγώ».

Τα «δικά μας» τα παρακολουθεί στενά. Με την οπτική γωνία του «American», όπως τον ξέρουν στον διεθνή κύκλο των συνεδρίων. Βρίσκει σοφό π.χ. ότι κάποτε ο Ρέικαν και ο Κλίντον έβαζαν υπουργούς Οικονομικών τους CEO της Μέριλ Λιντς και Γκόλντμαν Σακς, που έπαιρναν 20 και 25 εκατομμύρια δολάρια το χρόνο ως τραπεζίτες, άρα δεν είχαν ανάγκη το οφίτσιο των 200.000 ετησίως. Στην παρατήρηση για τα εγκλήματα αυτού του αδυσώπητου καπιταλισμού - καζίνο, έχει απάντηση: «Ό,τι κι αν λείπει κανείς για την Αμερική, βλέπεις από τραπεζίτες μέχρι κυβερνήτες πολιτειών να μπαίνουν φυλακή, πε-

επόμενο πρωί. Δεν γίνεται να θέλεις δεκάδες άδειες και χρόνια ολόκληρα για να κάνεις μια επένδυση. Δεν γίνεται ο κάθε υπαλληλάκος να ζητάει μίζα για να κάνει τη δουλειά ή να κλείνει συμφωνίες όποιος ξέρει έναν υπουργό. Εγώ, αν ήμουν πρωθυπουργός, θα έβαζα ξενοδόχο με φρέσκες ιδέες στον τουρισμό, εφοπλιστή στο Ναυτιλίας. Όμως, για να τραβήξεις τέτοιους ανθρώπους, πρέπει να ξέρουν ότι μπορούν να διοικήσουν. Όχι να βάζουν τρικλοποδιές οι από κάτω. Για να γίνω υπουργός, πρέπει να φέρω τους δικούς μου ανθρώπους. Να μπορώ να παίρνω ρίσκα, να κάνω και λάθη. Δεν με ενδιαφέρει το σκορ 4-0 εμένα, προτιμώ το 15-6. Δεν θα αλλάξουμε αν δεν αλλάξει η νοοτροπία μας».

«Τον εργαζόμενο πρέπει να τον έχεις συμπαίκτη»

> Το ελληνικό ανθρώπινο δυναμικό είναι εξαιρετικό και, στον κλάδο μας, υψηλότερης κατάρτισης απ' ό,τι Αγγλοι, Γάλλοι κ.ά. Αν προσλαμβάνω και ξένους και Έλληνες, είναι για να μαθαίνουν οι μεν από τους δε, να γίνεται ζύμωση ιδεών, να αλλάζει η νοοτροπία.

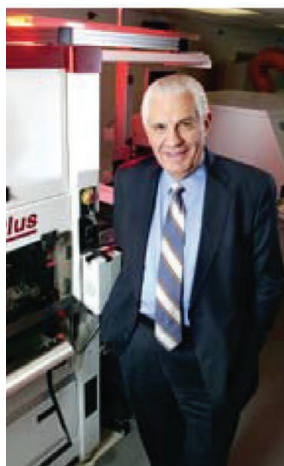
> Κάθε στέλεχος πρέπει να πληρώνεται, ότι αξίζει. Στην Ελλάδα απασχολούμε 30 λαμπρά

μυαλά, όλοι με μάστερ και διδακτορικά. Οι μικτές αμοιβές τους είναι στα επίπεδα των ξένων. Δεν μπορεί να έχεις έναν Έλληνα σάβι και να του δίνεις 10 και ο αντίστοιχος ξένος να παίρνει 30. Θα τον χάσεις.

> Τον εργαζόμενο, τον συνεργάτη σου, πρέπει να τον έχεις στην ομάδα σου, συμπαίκτη, όχι να νιώθει «από κάτω». Όταν μπήκαμε στο χρηματιστήριο, έκανα παροχές σε μετοχές αφορολόγητες. 25 στελέχη μου έγιναν εκατομμυριούχοι.

Είναι ένας τρόπος οι μικρές εταιρείες να «αναπνέουν», να μη χάνουν τα καλύτερα στελέχη τους.

> Οι εταιρείες οι σωστές έχουν και... σοσιαλισμό μέσα τους. Η ασφάλιση κάθε εργαζομένου μου στοιχίζει 10 με 16.000 δολάρια το χρόνο - και αυτά τα πληρώνω εγώ, κανένα κράτος. Ο πραγματικός καπιταλισμός δεν είναι οι ολιγάρχες που υπάρχουν στη Ρωσία, αλλά και στην Ελλάδα ακόμη. Γι' αυτό και ο λαός, οι εργάτες, δεν συμπαθούν την εταιρεία

Η ώρα της Wall Street. Με τη σύζυγό του Ασπασία, τις κόρες και τα εγγόνια του στο πλάι του, στο κτύπημα της καμπάνας στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης στις 8 Οκτωβρίου του 2009, την ημέρα που εισήχθη η εταιρεία.

Παρ' όλα αυτά, έχει εμπιστοσύνη στον φίλο του Αντώνη Σαμαρά, του αναγνωρίζει ότι έχει στην κυβέρνηση 35% εξωκοινοβουλευτικούς, ελπίζει κάποτε και στο επόμενο βήμα, μιας Βουλής 200 βουλευτών το πολύ. Βλέπει κάτι να κινείται, και as γίνονται λάθη, και as φαντάζει δύσκολος ο δρόμος. Οι κακές γλώσσες λένε ότι το «σύστημα» παίζει συντήρηση και ελπίζει να ξαναρχίσει το πάρτι, τον προκαλώ. «Κι εγώ το ακούω αυτό, αλλά πώς να ξαναρχίσει το πάρτι όταν δεν υπάρχουν χρήματα; Ούτε νονός υπάρχει

ούτε συγγενείς, τέλειωσαν αυτά».

Η κουβέντα κλείνει γύρω από το μεγάλο τραπέζι της κουζίνας, εκεί όπου η Ασπασία και η Τία καθαρίζουν φρέσκια ρίγανη και μοσχοβολάει ο τόπος, το πρώτο Αγιοργίτικο του αμπελιού ρέει στο ποτήρι και το ερώτημα που αιωρείται είναι πόσοι θα μαζευτούν την επομένη, στο γλέντι. «Οχι πολλοί, 40-45», λέει η Τία, «it keeps growing every year», προσθέτει η μητέρα της. Επόμενη σύναξη προβλέπεται για Αύγουστο - θα είναι εδώ οι δύο κόρες από την Αμερική, η Αθηνά και η Χριστίνα,

τα εγγόνια, ο Αλέξανδρος (14), η Μάγια (11), η Αλάνα (6), η Μελίνα (3) και ο οκτώ μηνών Παναγιώτης, που βαφτίζεται. Θα είναι θείες, θείοι, ξαδέρφια, ανίψια, όλη η φαμίλια, που πάντα βρίσκει τον τρόπο να σμίγει, στα ευχάριστα και στα δυσάρεστα, όπως ο πρόσφατος χαμός του μεγάλου αδερφού του Σωτήρη, Απόστολου. Και αυτό σαν ιδέα έχει πολλή Ελλάδα μέσα σου, σκέφτομαι καθώς αποχωρώ και πέφτω πάνω στα πρόβατα του επιστάτη, που έχουν μαζευτεί στην αυλή και τρίβονται στα πόδια μας. •

τους. Δεν γίνονται έτσι δουλειές: μαζί στις περικοπές και χώρια στα κέρδη.

> Δεν είμαι «παίκτης» τετραμήνου, δεν κάνω παιχνίδια με τις μετοχές μου, δεν εμπλέκομαι με τα hedge funds και τους «financial engineers», όπως τους λέω. Εταιρείες σαν τη δική μου χρειάζονται χρόνια για να στηθούν, για να κατακτήσουν αξιοπιστία. Ακόμη και όταν έσκασε η «φρούσκα» των dot.com, είδατε πως οι πιο σοβαροί του κλάδου άντεξαν και οι μετοχές τους ανέβηκαν ξανά στα ύψη.

> Πάντα ήθελα να έχω δική μου επιχείρηση. Περισσότερο απ' όλα, από τις πατέντες και τα συγγράμματα και τις βραβεύσεις, είμαι υπερήφανος για τις 4.200 θέσεις εργασίας που δημιούργησα. Το λέω και σε όλους τους πολιτικούς που συναντώ και στους Ελληνοαμερικανούς που κατέχουν θέσεις σε μεγάλες εταιρείες: το καλύτερο για την Ελλάδα είναι ν' ανοίξουν ένα εργοστάσιο, μικρό - μεσαίο, δεν έχει σημασία. Κάθε εργοστάσιο «ανοίγει» και άλλα βοηθητικά, δημιουργεί

δουλειές αμέσως. Πόσοι θυμούνται σήμερα τι σήμαινε να συναρμολογούνται αυτοκίνητα Nissan στην Ελλάδα; **> Βαθιά στην καρδιά μου**, είμαι μηχανικός. Νιώθω ότι δεν υπάρχει πρόβλημα που δεν λύνεται - και ο πατέρας μου, και η μάνα μου αυτό μου είχαν εμφυσήσει. Δεν φοβάμαι ποτέ να κάνω κάτι. Είναι και κάτι άλλο όμως. Από μικρός πιστεύω στον Θεό. Πάντα θα κάνω την ευχή μου. «Συν Αθηνά και χείρα κίνει» λέμε, αλλά βοηθάει και η Αθηνά...